

4. TOČKA DNEVNEGA REDA

Obvezna razlaga PUPa glede malih hidroelektrarn

OBVEZNA RAZLAGA TOČKE (1.2.1) 10. ČLENA ODLOKA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ODLOKA O PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH ZA UREDITVENA OBMOČJA NASELIJ PREDDVOR, TUPALIČE, POTOČE IN BREG OB KOKRI, ODLOKA O PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH ZA JEZERSKO, ODLOKA O PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH ZA DOBRAVE, ODLOKA O PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH ZA KRANJSKO IN SORŠKO POLJE TER ODLOKA O PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH ZA UREDITVENO OBMOČJE KRVAVEC (UGOP, ŠT. 5/06, 4/07 – TEH. POPR., 10/08 – TEH. POPR., 1/09 – OBV. RAZL., 3/09 – OBV. RAZL., 5/09 – TEH. POPR., 1/11 – TEH. POPR., 6/12 – TEH. POPR., 14/12, 6/13 – TEH. POPR.)

1. Pravna podlaga

72. člen Poslovnika Občinskega sveta Občine Preddvor (UGOP, št. 3/11)

2. Razlogi za pripravo in sprejem obvezne razlage

Občinski svet Občine Preddvor je na svoji 34. redni seji dne 10. oktobra 2006 sprejel *Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za ureditvena območja naselij Preddvor, Tupaliče, Potoče in Breg ob Kokri, odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za Jezersko, odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za Dobrave, odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za Kranjsko in Sorško polje ter odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za ureditveno območje Krvavec (UGOP, št. 5/06, 4/07 – teh. popr., 10/08 – teh. popr., 1/09 – obv. razl., 3/09 – obv. razl., 5/09 – teh. popr., 1/11 – teh. popr., 6/12 – teh. popr., 14/12, 6/13 – teh. popr.)* (v nadaljevanju: PUP Preddvor), s katerim so določeni pogoji za posege v prostor na celotnem območju občine Preddvor z izjemo območij, za katera so izdelani občinski podrobni prostorski načrti oziroma je izdelava le-teh obvezna v skladu z *Odlokom o prostorskih sestavinah dolgoročnega in družbenega plana Občine Preddvor (UGOP, št. 11/04, 10/08 – teh. popr., 6/09 – teh. popr., 6/12 – teh. popr.)*.

PUP Preddvor na vodnih zemljiščih celinskih voda vodnega in priobalnega zemljišča, kar med drugim vključuje skoraj celoten potek reke Kokre v občini Preddvor z izjemo manjšega dela v naselju Preddvor, določa tudi možnost gradnje malih hidroelektrarn. Interes za investicije v gradnjo malih hidroelektrarn na Kokri v zadnjem času narašča, pri tem pa se je pojavila dilema, kakšen poseg v prostor PUP Preddvor pravzaprav dovoljuje, ko govori o mali hidroelektrarni. Pojem mala hidroelektrarna v samem PUP Preddvor namreč ni eksplicitno definiran, prav tako pa ga neposredno ne opredeljujejo niti državni predpisi. Ključno dilemo predstavlja predvsem opredelitev sestavnih delov (male) hidroelektrarne, se pravi ureditev, objektov, naprav in opreme, ki so nujni za njeno delovanje oziroma obratovanje.

Obvezna razlaga PUP Preddvor se nanaša na točko (1.2.1.) 10. člena PUP Preddvor, ki govori o vrstah dopustnih gradenj in drugih del, vrstah dopustnih objektov glede na namen ter ukrepnih in omejitvah na vodnih zemljiščih celinskih voda vodnega in priobalnega zemljišča, konkretno na tretjo in osmo alinejo, ki določata, da so na vodnih zemljiščih celinskih voda vodnega in priobalnega zemljišča dovoljene tudi gradnje malih hidroelektrarn. Cela točka (1.2.1.) 10. člena PUP Preddvor se glasi:

*Na vodnih zemljiščih celinskih voda vodnega in priobalnega zemljišča (VC) so dovoljene le:
- vodnogospodarske ureditve, ki se urejajo kompleksno (ukrepi, ki se nanašajo na izboljšanje*

hidromorfoloških in bioloških lastnosti površinskih voda);

- *gradnje objektov grajenega vodnega javnega dobra;*
- *gradnje objektov gospodarske javne infrastrukture (prometne, telekomunikacijske, energetske, komunalne in okoljske ter malih hidroelektrarn);*
- *rekonstrukcije obstoječih objektov in naprav, ki bistveno ne spreminjajo namembnosti in velikosti objekta;*
- *vzdrževalna dela na obstoječih površinah, objektih in napravah;*
- *ukrepi, ki se nanašajo na ohranjanje narave;*
- *oživljanje reguliranih vodotokov;*
- *gradnje objektov, potrebnih za rabo voda (male hidroelektrarne, ribogojnice, vodni mlini, vodne žage in drugi objekti za neposredno rabo voda), zagotovitev varnosti plovbe in zagotovitev varstva pred utopitvami v naravnih kopališčih;*
- *gradnje objektov, namenjenih varstvu voda pred onesnaženjem;*
- *gradnje objektov, namenjenih obrambi države, zaščiti in reševanju ljudi, živali in premoženja ter izvajanju nalog policije;*
- *ureditve manjših zajemališč požarne vode;*
- *ureditve manjših zajetij za ureditev ribnikov;*
- *postavitev naprav za potrebe študijskih in raziskovalnih dejavnosti.*

Pri gradnjah in drugih delih znotraj priobalnega zemljišča naj se v največji meri ohranja obstoječa vegetacija.

Priobalno zemljišče vodotoka 1. reda Kokre je 15 m od meje vodnega zemljišča. Priobalno zemljišče ostalih vodotokov, potokov, hudournikov in suhih strug je 5 m od meje vodnega zemljišča.

Zacevljanje ali prekrivanje vodotokov ni dovoljeno, razen na krajših razdaljah, ki omogočajo dostop oziroma prehod preko vodotoka v primeru, da gre za objekt javne prometne infrastrukture (most, propust na javnih cestah in poteh).

Gradnja mostov in cest v območju vodotokov mora biti takšna, da ne posega v pretočni profil, zagotovljena pa mora biti varnost objektov pred visokimi vodami z zagotovljeno minimalno varnostno višino.

3. Besedilo obvezne razlage

Male hidroelektrarne iz tretje (3) in osme (8) alineje točke (1.2.1) 10. člena Odloka spremembah in dopolnitvah odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za ureditvena območja naselij Preddvor, Tupaliče, Potoče in Breg ob Kokri, odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za Jezersko, odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za Dobrave, odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za Kranjsko in Sorško polje ter odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za ureditveno območje Krvavec (UGOP, št. 5/06, 4/07 – teh. popr., 10/08 – teh. popr., 1/09 – obv. razl., 3/09 – obv. razl., 5/09 – teh. popr., 1/11 – teh. popr., 6/12 – teh. popr., 14/12, 6/13 – teh. popr.) so objekti in ureditve za hidroenergetsko rabo voda z nazivno močjo do 10 MW s pripadajočo opremo in instalacijami. Za sestavne dele male hidroelektrarne štejejo jezovne zgradbe s pretočnimi polji, dotočni oziroma odtočni kanali in cevovodi, strojnice, generatorji, turbine, energetski transformatorji, stikališča, kabli, oprema, naprave in napeljave tehnološke lastne rabe agregatov, oprema za krmiljenje zapornic pretočnih polj, center vodenja, oprema pomožnih sistemov, prehodi za vodne organizme ter drugi podobni objekti, ureditve, oprema in instalacije, ki so zaradi tehničnih, tehnoloških ali okoljskih zahtev potrebni za hidroenergetsko rabo voda.

4. Obrazložitev in utemeljitev

V PUP Preddvor se pojem mala hidroelektrarna pojavi dvakrat v točki (1.2.1) 10. člena, ki govori o vrstah dopustnih gradenj in drugih del, vrstah dopustnih objektov glede na namen ter ukrepih in omejitvah na vodnih zemljiščih celinskih voda vodnega in priobalnega zemljišča in je predmet obvezne razlage, ter enkrat v 26. členu, ki določa dodatne omejitve za posege v območje predlaganega regijskega parka. Pojem mala hidroelektrarna v PUP Preddvor ni eksplicitno določen, niti ni dodatno opisan v besedilu členov, v katerih se pojavlja. Gre sicer za pojem, ki je v praksi vsesplošno uveljavljen in se pojavlja v številnih občinskih prostorskih aktih, vendar kot celota v državnih predpisih ni neposredno opredeljen. Njegov pomen je možno določiti posredno s sočasno uporabo terminologije iz več predpisov, ki se uporabljajo v prostorskem načrtovanju.

Pri pripravi prostorskih aktov je pri določanju dovoljenih gradenj in drugih posegov v prostor namreč potrebno poleg predpisov s področja prostorskega načrtovanja in gradbenih predpisov upoštevati tudi predpise s področja varstva kmetijskih zemljišč, ohranjanja narave, varstva gozdov, varstva in urejanja voda, gradnje infrastrukture, varstva kulturne dediščine ipd., ki določajo oziroma omejujejo način poseganja v prostor. Terminologija v predpisih z različnih področij ni v celoti medsebojno usklajena, zato je v prostorskih aktih potrebno različno opredeljene pojme, ki se nanašajo na sorodne oziroma enake ureditve smiselno združevati oziroma poenotiti. Neusklajena terminologija veliko težavo predstavlja zlasti pri pripravi splošnih aktov kot je PUP Preddvor, ki pokrivajo zelo širok nabor posegov v prostor in morajo zato upoštevati večje število državnih predpisov.

PUP Preddvor v točki (1.2.1) 10. člena v osnovi navaja nabor objektov in ureditev iz 37. člena Zakona o vodah (Ur.l. RS, št. 67/02, 2/04 - ZZdr1-A, 41/04 - ZVO-1, 57/08, 57/12 in 100/13), ki ga dopolnjuje s poimensko opredelitvijo nekaterih dopustnih objektov, potrebnih za rabo voda. Med slednjimi so navedene tudi male hidroelektrarne. Objekti so v PUP Preddvor samo navedeni in niso podrobneje opisani, zato se je pri njihovi opredelitvi potrebno opreti na druge veljavne norme in predpise.

Glede na to, da je PUP Preddvor prostorski akt, s katerim se primarno določa pogoje in omejitve za gradnjo oziroma umestitev posegov v prostor, so za ustrezno opredelitev pojma mala hidroelektrarna relevantna predvsem določila državnih predpisov, s katerimi se razvršča objekte za hidroenergetiko in določa pogoje za njihovo umestitev v prostor. Poleg gradbenih predpisov to področje pokrivajo še predpisi s področij energetike ter varstva in urejanja voda.

Vrste objektov v sklopu gradbene zakonodaje določa **Uredba o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena** (Ur.l. RS, št. 109/11). Po njej se hidroelektrarne umeščajo med industrijske gradbene komplekse v podskupino 23020 Elektrarne in drugi energetski objekti. V pojasnilih k uredbi, objavljenih na spletnih straneh Ministrstva za infrastrukturo in prostor (http://www.mzip.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/veljavni_predpisi_s_podrocja_prostora/zakon_o_graditvi_objektov/) in Statističnega urada Republike Slovenije (<http://www.stat.si/klasje/klasje.asp>), so hidroelektrarne opredeljene kot energetski objekti s pripadajočo opremo in instalacijami. Jezove, zadrževalnike in podobne objekte za akumulacijo vode za vse namene vključno s hidroenergetiko uredba uvršča v posebno skupino (Pristanišča, plovni kanali, jezovi in vodne pregrade ter drugi vodni objekti). Priloga 2 iste uredbe elektrarne z nazivno močjo nad 10 MW zgolj po pomenu razvršča med objekte državnega pomena, sicer pa ne ločuje med različnimi vrstami hidroelektrarn.

V času priprave in sprejema PUP Preddvor je sicer veljala še **Uredba o uvedbi in uporabi enotne klasifikacije vrst objektov in o določitvi objektov državnega pomena** (Ur.l. RS, št. 33/03, 78/05 - popr., 25/10 in 109/11), ki pa pri obravnavi hidroelektrarn bistveno ne odstopa od trenutno veljavne uredbe.

Z vidika prostorskega načrtovanja je za opredelitev sestavnih delov male hidroelektrarne tako relevantna tudi vsebina državnih prostorskih načrtov, ki se sicer sprejemajo za večje hidroelektrarne. **Uredba o državnem prostorskem načrtu za območje hidroelektrarne Brežice** (Ur.l. RS, št. 50/12 in 69/13) in **Uredba o državnem prostorskem načrtu za območje hidroelektrarne Mokrice** (Ur.l. RS, št. 69/13) kot ključne sestavne dele in druge ureditve, potrebne za delovanje hidroelektrarne med drugim opredelujeta jezovno zgradbo, strojnico in prelivna polja, akumulacijski bazen, visokovodno-energetske nasipe, drenažne kanale in poglobljanje struge, transformator, stikališče in priključek na omrežje, ureditve za prelivanje vode v inundacije, odlagališča za sedimente, prehod za vodne organizme in drstišča itn.

Zakon o vodah (Ur.l. RS, št. 67/02, 2/04 - ZZdl-A, 41/04 - ZVO-1, 57/08, 57/12 in 100/13) hidroelektrarn posebej ne določa. V 37. členu, ki govori o posegih na vodno in priobalno zemljišče, govori zgolj o objektih, potrebnih za rabo voda (npr. objektih za zajem ali izpust vode). V 125. in 136. členu, ki govorita o pridobivanju vodnih dovoljenj in koncesij, ločuje med hidroelektrarnami z instalirano močjo, manjšo od 10 MW in hidroelektrarnami z instalirano močjo, enako ali večjo od 10MW.

Uredba o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Ur.l. RS, št. 97/2009) v 13. členu določa, da je mHE mikro, mala ali srednja hidroelektrarna v skladu s predpisom, ki ureja podpore električni energiji, proizvedeni iz obnovljivih virov energije.

V letošnjem letu je stopil v veljavo nov Energetski zakon (Ur.l. RS, št. 17/14), do sprejema novih podzakonskih aktov pa se zaenkrat uporabljajo še predpisi, izdani na podlagi prejšnjega zakona. Energetska infrastruktura je tako zaenkrat opredeljena v **Uredbi o energetski infrastrukturi** (Ur.l. RS, št. 62/03, 88/03, 75/10, 53/11 in 17/14 – EZ-1). Uredba predstavlja enega redkih državnih predpisov (razen državnih prostorskih načrtov), ki bolj podrobno določa sestavne dele hidroelektrarn. Obravnava sicer samo hidroelektrarne z nazivno močjo nad 10 MW, je pa njeno vsebino možno smiselno uporabiti tudi pri definiranju objektov z nižjo nazivno močjo. V prilogi 1 uredbe je tako določeno, da hidroelektrarne z nazivno močjo nad 10 MW sestavljajo:

- generatorji,
- turbine,
- energetski transformatorji,
- stikališča 110 kV, 20 kV in 10 kV,
- VN, SN kabli (110 kV, 20 kV, 10 kV in 6,3 kV),
- jezovna zgradba s pretočnimi polji in dotočnimi oziroma odtočnimi kanali,
- naprave tehnološke lastne rabe agregatov,
- oprema za krmiljenje zapornic pretočnih polj,
- oprema, naprave in napeljave 0,4 kV tehnološke lastne rabe agregatov,
- center vodenja elektrarn,
- oprema pomožnih sistemov.

Trenutno še veljavna **Uredba o podporah električni energiji, proizvedeni iz obnovljivih virov**

energije (Ur.l. RS, št. 37/09, 53/09, 68/09, 76/09, 17/10, 94/10, 43/11, 105/11, 43/12, 90/12 in 17/14 – EZ-1) v 4. členu določa velikostne razrede proizvodnih naprav OVE, med katere se uvrščajo tudi hidroelektrarne. Glede na nazivno električno moč se proizvodne naprave OVE po tej uredbi delijo nanaslednje velikostne razrede:

- mikro: nazivne električne moči manjše od 50 kW,
- male: nazivne električne moči manjše od 1 MW,
- srednje: nazivne električne moči od 1 MW do vključno 10 MW,
- velike: nazivne električne moči nad 10 MW do vključno 125 MW,
- proizvodne naprave OVE nazivne električne moči 125 MW in več.

Hidroelektrarne se v državnih predpisih praviloma torej obravnava kot celovit in zaključen sklop ureditev, ki vključujejo vse potrebne objekte za zajem vode iz vodotoka, dovod vode do objektov in naprav za generiranje električne energije, generiranje električne energije in dovajanje le-te v elektroenergetsko omrežje, odvod vode iz objektov in naprav za generiranje električne energije ter izpust vode nazaj v vodotok. Sestavni deli hidroelektrarne so tudi prehodi za vodne organizme ter drugi podobni elementi, potrebni za zmanjšanje vpliva hidroelektrarne na vodni ekosistem. Termin male hidroelektrarne se v Sloveniji praviloma uporablja za vse hidroelektrarne, ki se glede na Uredbo o podporah električni energiji, proizvedeni iz obnovljivih virov energije (Ur.l. RS, št. 37/09, 53/09, 68/09, 76/09, 17/10, 94/10, 43/11, 105/11, 43/12, 90/12 in 17/14 – EZ-1) uvrščajo med mikro, male ali srednje elektrarne, se pravi vse hidroelektrarne do nazivne moči 10 MW.

Na podlagi navedenega je predlagana obvezna razlaga, pri kateri se poleg osnovne definicije hidroelektrarne, ki izhaja iz določil Uredbe o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena (Ur.l. RS, št. 109/11), navede tudi okvirni nabor sestavnih delov hidroelektrarne, opredeljenih v veljavnih državnih predpisih. Glede na to, da nabor sestavnih delov ni nujno izčrpen (tudi zaradi hitrega razvoja področja hidroenergetike), se doda tudi možnost vključevanja dodatnih sestavnih delov, ki bi jih lahko pogojevale tehnične, tehnološke ali okoljske zahteve.